

Gyűrűfű: perpatvar helyett Javított kiadás

Audiatur et altera pars –vagyis hallgattassék meg a másik fél is. Élnék a lehetőséggel, hogy a MÉH legutóbbi, 115. számában 2022. február 28-án megjelent Gyűrűfű, perpatvarban című íráshoz hozzátegyem a magam változatát. Az írás az eredetivel párhuzamosan olvadandó.

A szerző szemléletes példáját mutatja annak, hogyan lehet az eseményeket úgy láttatni, hogy közben nem hazudunk kifejezetten, csak éppen kiszemelgetjük a nekünk tetsző tényeket és nem teszünk említést mindarról, ami a mondandónkat nem támasztja alá.

A múltról:

Az állítás tehát úgy szól, hogy „az alapítványt csak a külvilággal való kapcsolódás ernyőjeül szántuk, míg egymás között a belső megállapodások alapján akartunk működni.... sőt, egyetértéses... döntéshozásról is álmodtunk...”. A hír igaz. Naivak voltunk, tapasztalatlanok, egy ránk kényszerített idegen szerveződési elv, a „létező szocializmus” áldozatai. Úgy gondoltuk, az alapítványba tesszük a vagyont, amely majd a közösségi javára működteti azt. Úgy gondoltuk még, hogy a föld mindvégig az alapítvány tulajdonában marad és az ökofalu lakók ráépítési szerződések birtokában majd azon építkeznek. A dolog nem működött: egy alapítványnak nincs tagsága, a körötte szerveződő „Gyűrűgyűlés” pedig nem volt közösség. Mindig az volt a „közösség”, aki éppen jelen volt. A „döntések” semmilyen felelősséggel nem jártak azok hozói számára. Azt az alapítvány hivatalos kurátorainak kellett viselniük, akik esetleg nem is értettek egyet a „közfelkiáltással”. A „100 %-os egyetértéses” döntéshozás sem működött, és amikor ezt többségi döntésre akartuk megváltoztatni, akkor azt éppen Imre akadályozta meg az egyetértéses (konszenzusos) döntéshozásra hivatkozva. Jómagam pedig „nem lebontottam az afféle fékeket”, hanem egy családi válság okán, aminek semmi köze nem volt a gyűrűfűi dolgokhoz, a 2000. január elsejével lemondtam.

Téves az állítás is, miszerint a mi kuratóriumunk szüntette meg a Gyűrűgyűlést. Idézek a kétezres évek elején, szerzőnk kurátorsága alatt írt hírleveléből: *„A kuratórium persze az első látszólagos kommunikációs kudarcok után is tovább tevékenykedett, abból kiindulva, hogy az emberek lelkét meggyógyítani a lelkészeknek kell, és nekünk amúgy is annyi gyakorlati teendők támadt, hogy alig jutott idő mindenre, ezért nem is igazán kerestük a magasságos köznép kegyeit, szűk körű döntéseket hozunk, amit a társaság jó része általában elszabotált - és nem is mindig azért, mert nem értettek vele egyet, hanem azért, mert fittyet hánytunk még a demokrácia látszatának a múltból örökölt bölcs fenntartására is, és a döntésekben így más sohasem vett részt.”*

Egy ilyen döntés során, amiben senki nem vett részt, és ami szerzőnk számára nyilván lényegtelen, Imre kurátor nemcsak konszenzusos döntés nélkül, de teljesen titokban eladta Freddy kurátornak a telket, amin az építkezése folyt.

A dolog több szempontból is aggályosnak nevezhető:

1. Alapelvként fogalmaztuk meg, hogy a föld az alapítványé marad (kvázi közösségi tulajdonban).
2. Az egyik kurátor adta el a másik kurátornak (hűtlen kezelés).
3. A többiek tudta nélkül, teljes titokban (kettős mérce).
4. Mondvacsínált indokkal („kell a pályázathoz, majd visszaadom”).
5. A földtörvény akkor már nem tette lehetővé alapítványok földszerzését, tehát mindketten pontosan tudták, hogy amit az alapítvány egyszer eladott, vissza már nem kaphatja, még ajándékozás, támogatás formájában sem (átverés).

Ennyit a megmásíthatatlan alapelvekről: mind a konszenzus, mind az egységes alapítványi tulajdon alapelvét maga a szerző rombolta le a kétezres évek elején.

„És eltelt kb. tizenöt nyugalmas év.” No igen. Olyannyira nyugalmasan teltek ezek az évek, hogy mindössze két új ház épült. Lássuk az általános vagdalkozás helyett a számokat: amikor lemondtam, 21 felnőtt élt Gyűrűfűn, 13 telken állt ház, vagy volt folyamatban, illetve tervezve építkezés. Amikor 2018-ban visszahívtak, 11 portán laktak, tervezett építkezés, félkész ház nem volt. A „béke kuratóriuma” elperelte az egyik építkezőtől a házát és a telkének bérletét. Egy másik lakót a háza lebontására kívánt kötelezni, mert szerinte nem készült el vele időben (az építési hatóság tette rendbe az ügyet). Egy új letelepedő család a kuratóriumtól kapott téves tájékoztatás miatt hatalmas veszteségeket követően kellett elköltözzön Gyűrűfűről. A „társaság” összességében olyan helyzetet teremtett, hogy mindenki ezerszer is meggondolja, belevág-e az építkezésbe. Egyetlen mozdulatot sem tett új letelepedők bevonására, mi több, az egyik kurátor szívesen hangoztatta, mennyire nem szeretne új letelepedőket. Azokat, akiknek ez nem tetszett, kirekesztették. Sőt, az esetleges érdeklődőket, új lakókat, látogatókat egyaránt arra biztatták, hogy be se lépjenek a kitagadottak portájára.

Vagyis, a nagy szabadságharc közepette valahogy elfelejtődött, hogy az eredeti cél nem 11-13, hanem 43 telek benépesítése és egy 150-200 fős település kialakítása lett volna. A 15 nyugodalmas év erre úgy tűnik, nem kínált lehetőséget.

2018-ban valóban megváltoztak a viszonyok, és ennek több oka volt, de egyik sem az, hogy „Erős Pista úgy érezte, hogy eljött az ő ideje”. Amikor kiderült, hogy két család (a gyűrűfűi erdő- és földvagyton kezeléséért felelős részönkormányzat tagjai) saját kft-jükbe vitték be a gyűrűfűi infrastruktúra fejlesztésére szánt 95 hektár erdőt, – ám nemhogy infrastruktúra fejlesztésére nem költöttek egy fillért sem, de még a bérleti díjat sem fizették 7 éven át – akkor borult ki a bili. Nem nálam, mert én nem is tudtam róla. Gyűrűfűiek kerestek fel kétségbeesetten, hogy csináljak valamit, mert Gyűrűfű pang, a közös vagyon egy része magánkézbe került és az infrastrukturális fejlesztések megálltak. Én addigra teljesen új életet alakítottam ki, a gyerekeimet sikeresen felneveltem, elváltam, újra nősültem, Tatára költöztem és első hallásra nagyon nem akaródzott felvenni a kesztyűt („mert rühellé Jónás a próféta-ságot...”). De aztán be kellett látnom, felelősséggel tartozom azokért, akik továbbra is fejleszteni szeretnék a kezdeményezést.

A következő mondat pedig helyesen így olvasandó: Az alapítók közül az a kettő, aki belátta tévedését, lemondott. Egyikük az én javamra. Előbb egy átmeneti kuratórium működött, majd 2019-ben állt fel egy új, öttagú, 2020-tól háromtagú testület, amelynek az elnöke valóban én vagyok.

Nem voltak illúzióim, de ami ezek után következett, az meghaladta a képzeletemet, elmesélése pedig meghaladná ezen írás terjedelmi kereteit is. Olyan elképesztő ellenállásba ütköztünk, amit csak azok tudnak kifejtteni, akik egész létükben érzik fenyegetve magukat, holott nincs másról szó, mint amire eredetileg szerveződünk: a rendezési tervben szereplő telkek tulajdonosainak megtalálásáról.

Nem állja meg a helyét viszont, hogy teljesen elzárkóznék a mediálástól. Bár a véleményem az, amit tanult barátom is idéz, kétszer másfél órán keresztül beszéltem Pablóval és a végén ő is hasonló következtetésre jutott, mint jómagam.

Nem akarok számháborúba belemenni, de az alapítvány vagyonának zömét nem Imre kétéves átlagkeresete teszi ki. A formális alapítók közül például az öcsém teljes apai örökségét tette bele, akárcsak jómagam, majd tíz éven át ama önkényes döntéshozattal, amelyet barátunk annyira korhol, külföldi és itthoni kapcsolataim megmozgatásával gyűjtöttem össze gyakorlatilag a teljes vagyont

Sorolhatnám még, Kilián Imre általánosságban vagdalkozó írása mi mindenben nem állja meg

a helyét. Helyette inkább összefoglaltam legfontosabb eredményeinket. Az új kuratórium 2019 végén állt fel, azóta bő két év telt el. A következők történtek:

Cél:

1. Ellentétben az addig 15 éven át fennálló kuratóriummal, az új kuratórium visszatért az alapítvány eredeti célkitűzéséhez. Ez egy 150-200 fős közösség létrehozása az alapítvány tulajdonában álló földterületen, lehetőség szerint Gyűrűfű vízgyűjtő területének minél jobb kihasználásával (biorégió). Egész tevékenységét ennek az alapvető célnak rendeli alá, hiszen ez a küldetése.

Eszközök:

2. Ennek érdekében létrehoztuk a Gyűrűfű Ökofalu Facebook oldalt, (<https://www.facebook.com/Gy%C5%B1r%C5%B1f%C5%B1-%C3%96kofalu-109154847222150>) mivel az Imre által (is) üzemeltetett „Gyűrűfű” oldalhoz nem kaptunk hozzáférést. A „Gyűrűfű” oldal 12 éves, 2600-an követik. A „Gyűrűfű Ökofalu” oldal 2,5 éves, 5100-an követik és ez a szám folyamatosan nő. Az eddigi, gyurufu.hu néven futó weblap érdemileg évek óta nem frissült és egyetlen fényképet sem tartalmaz. Mivel hozzáférést ehhez sem kaptunk az alapítványunktól, létrehoztuk a www.gyurufu.net honlapot, amin egyre több az információ, és azt rendszeresen frissítjük is. Mindkét fórumon meghirdettük a letelepedés lehetőségét (a „nyugalmas” 15 év alatt erre egyszer sem került sor).
3. Kidolgoztuk és folyamatosan igyekszünk a tapasztalatok fényében egyre részletesebbé tenni a letelepedés menetét. Az új programot 2020. nyarán indítottuk útjára. Az azóta eltelt időben több mint 200 jelentkezővel leveleztünk vagy beszélünk személyesen. Mivel folyamatosan kaptuk az érdeklődő leveleket, 2020. szeptemberében megrendeztük a Gyűrűfűn letelepedni szándékozók első találkozóját. Azóta pedig rendszeresen a kis létszámú (részint a járványügyi korlátozások, másrészt a rendelkezésre álló lehetőségeink korlátozott volta miatt 10-15 fős) nyílt napjaink. Mindig telt ház van. A program vegyes feladatot lát el, egyrészt a falu eddigi harminc évét mutatja be, másrészt az esetleges érdeklődőknek biztosít fórumot. Közülük eddig körülbelül 40 számított komoly érdeklődőnek, 19-en töltötték ki a kérdőívünket, 13-at fogadtunk el. Azok számára, akik csak egy élvezetes hétvégét szerettek volna eltölteni velünk, tavaly két vályogépítészeti tanfolyamot is tartottunk.

Rendteremtés

4. Az új program meghirdetésével párhuzamosan megpróbáltuk rendbe tenni az alapítvány ügyeit. Elképesztően elhanyagolt állapotok fogadtak. A Közösségi ház – van, aki Zsilipnek ismeri – az alapítványé. Annak ellenére, hogy az előző kuratórium bérbe adta és a Gyűrűfű Egyesület által beadott pályázattal részlegesen fel is újírtotta, sem az alapítvány előző kuratóriumának, sem az egyesületnek nem sikerült megszereznie az épület használatba vételi engedélyét. Ezt már az új – akkor még átmeneti összetételű – kuratórium tette meg 2019-ben. Mellette van egy, a 90-es években épült kis ház, ennek a használatba vételi engedélyét is már az új kuratóriumnak kellett kérelmeznie.
5. A Gyűrűfű Alapítványnak jelentős termőföld területe van. A gyepek művelését az előző kuratórium olyan jelentős mértékben elhanyagolta, hogy teljesen bebozósodtak. Pedig ezek lennének a majdani telkek az újonnan érkezőknek. Kb. 25 hektárt tisztítottunk ki és helyreállítottuk a gyepeket, melyek kultúrállapotban tartásáról azóta is gondoskodunk.
6. A múlt század végén, amikor az első lakók kiköltöztek a területre, néhányan, akik gazdálkodni akartak, hosszú távú termőföld haszonbérleti szerződéseket kötöttek az

alapítvánnyal. Akkor még nevetséges bérleti díjakat állapítottunk meg részükre. Most, 20 évvel később úgy gondoltuk, már mindenki meggyökeresedett aki akart, ezért értékbecslő véleménye alapján a bérleti díjakat az általa megállapított érték felére emeltük, és a bérleti szerződéseket részben megújítottuk, részben módosítottuk.

7. Több évtizedes lemaradást pótolunk be azzal, hogy megosztásra került egy ajándékba kapott terület, mely most már hivatalosan is alapítványi tulajdonú útszakasz, a bekötőút része.
8. Az egyik lakó az előző kuratórium idején az alapítvány ellen értéknövelés megtérítése címen indított pert, melyet a jelen kuratóriumunk közös megegyezéssel jogerősen lezárt. Ezzel bebizonyítottuk, hogy megfelelő jószándékkal és kompromisszum-készséggel meg lehet oldani a vitás ügyeket.
9. A gyűrűfői betelepülés egyik nagy problémája, hogy az építési telkek a földtörvény szempontjából termőföldek, ezért csak hosszadalmas, és az újonnan jöttek számára előnytelen procedúrával lehet azokat megvásárolni. Hosszú munka és remek ügyvéd kellett ahhoz, hogy most úgy érezzük, megtaláltuk erre a megoldást.
10. Az alapítvány területén útépítés – a rendezési tervben szereplő földút kőszórással történő stabilizálása és vízelvezetésének kialakítása – nagyjából 15 éve nem történt. Akinek a háza ilyen szakaszon van, régóta sikertelenül kérte akár az önkormányzatot, akár az alapítvány régi kuratóriumát arra, hogy tegyék járhatóvá ezt a szakaszt. Mi szeretnénk idén elvégezteni ezt a munkát, a pénzünk megvan rá, már csak a természetvédelmi szakhatóság hozzájárulására várunk.
11. A 15 évig fennálló kuratórium nem a teljes lakossággal tartott kapcsolatot, csak a Gyűrűfű Egyesület tagjai – azok sem mind – számítottak „a falu lakossága”-nak. A munkájukról tájékoztatót soha nem küldtek. A mi kuratóriumunk mindenki számára lehetővé tette, hogy feliratkozzon a hírlevelünkre.
12. 2012-ben az építésügyi jogszabály módosulása miatt a Gyűrűfű területén található utakat önálló helyrajzi számmal az ingatlannyilvántartásba be kellett volna jegyeztetni. Ennek rendbetétele is ránk maradt. Nagyon nagy munka, magunk sem tudtuk, mire vállalkozunk. Mintegy 1,5 évet igényelt és 2 millió forintba került. A földhivatal a benyújtott anyagot rendben találta. Azonban az egész vízgyűjtő terület – a kilencvenes évek közepén az akkor még barátságos önkormányzattal mi nyilvánítottuk azzá – helyi természetvédelmi oltalom alatt áll. A törvény szerint a helyi körzeti jegyzőnek elsőfokú természetvédelmi szakhatósági jogköre van, ezért az utolsó lépésben a földhivatal megküldte neki az anyagot, hogy állásfoglalást adjon. És akkor a fagy visszanyalt: az egyszerű formalitást a következő, légből kapott és izzadságszagú indoklással tagadta meg tőlünk – ő tudja, miért –: *„a változások olyan mértékben érintenék a táj jellegzetes képét és természeti értékeit, mely nem összeegyeztethető a Természetvédelmi Terület Létesítéséről szóló rendeletben megfogalmazott rendeltetéssel.”* Mármint az a változás, hogy a földhivatali digitális nyilvántartásban útként szerepeljen ezentúl az, ami a valóságban is az. Ez az elutasítás 2021. októberében történt, azóta várjuk a felülvizsgálati eljárás lezárultát.

Viszonyok:

Nem igaz az állítás, hogy bárki is az új kuratórium miatt költözött volna el Gyűrűfűről.

Igaz viszont az, hogy az úttal kapcsolatos kiszámíthatatlan helyzet többeket eltántorított a gyűrűfői letelepedéstől (építkezni csak olyan ingatlanon lehet, amelyhez vezet bejegyzett út). Mostani állapot: két család Gyűrűfűre költözött. Két építkező szeretné azonnal elkezdni a háza építését, mihelyt az útfeltüntetés adminisztratív akadályja elhárul. Hárman vannak, akik eleve csak később szeretnék építkezni. Többen vannak „parkolópályán”: az útfeltüntetési ügy lezárultáig nem tesznek lépéseket a gyűrűfői letelepedés irányába. Mindez különösen

azért szép eredmény, mert igen erős ellenszélben kell a munkánkat végeznünk.

Erre az ellenszélre csak néhány példa:

A Gyűrűfű Egyesület a 2002-es megalakulása óta egy elég szűkkörű, zárt csoportot alkot a gyűrűfűi közösségben. A gyűrűfűiek közül csak azok kerülhettek be, akiket a tagság „megbízhatónak” talált. Így többen is hiába kérték a felvételüket. Ezért 2019-ben megalakult az Újgyűrűfűért Egyesület, amelynek jelenlegi taglétszáma 17 fő. A Gyűrűfű Alapítvány és az Újgyűrűfűért Egyesület szorosan együttműködik.

A közösségi házat azért emlegetjük „Zsilip” néven, mert eredeti feladata az új betelepülők támogatása, számukra átmeneti szálláslehetőség biztosítása lett volna. Mint már szó volt róla, a Gyűrűfű Egyesület évekkal ezelőtt kibérelte. Folyamatosan zárva van, az elmúlt évben 4 alkalommal volt benne bármilyen rendezvény. A kuratórium megalakulásakor a bérleti szerződést nem kaptuk meg, ezért abban sem voltunk biztosak, hogy létezik. Éveket töltöttünk azzal, hogy tisztázzuk a helyzetet, és javaslatokat tettünk a közös felújításra, közös használatra. Első javaslatunkat az egyesület vezetősége a következő sorokkal utasította el: *„Megkaptuk a Vezetőség 2020 augusztus 31-én kelt levelét, melyben Dr. Borsos Béla a Közösségi Háza vonatkozóan tett használati javaslatával kapcsolatos hivatalos állásfoglalásunk a kérdés. Igen nagyra értékeljük Dr. Borsos önjelölt alapítványi elnök, és oszlopos egyesületi tagunk fáradozását a Közösségi Ház használatára vonatkozó elgondolások írásos formába öntését illetően. (Ez még akkor is igaz, ha a tervezet mondatai mögött a háttérben mint mindig, most is csak a saját személyes befolyásának további kiterjesztésére irányuló szándékát sejtjük...) Mindamellettt úgy gondoljuk, hogy tatai lakosként a gyűrűfűi viszonyokat tökéletesen nem ismerheti, a Közösségi Háza vonatkozóan biztosan nem.”*

No comment. Egy évvel későbbi, a használatra vonatkozó, egészen más javaslatunkra pedig az egyesület vezetősége még csak nem is reagált. Emellett a közösségi ház konyhája rendkívül leromlott állapotban van. Azt is felajánlotta az alapítvány, hogy segít a konyha rendbetételében (bár a karbantartás a bérlő feladata lenne), csak engedjék meg, hogy szervezett körülmények közt használhassuk az épületet. Mutatóba egy kis ízelítő, milyen állapotban van most:

A fentiek alapján a kedves olvasó maga döntheti el, igaznak tartja-e, és ha igen, kinek a jóvoltából, szerzőnk zárószóit: „Az ökofalu-építés megbukott. Befejezett módban és múltidőben.”

Az alapítványnak ugyanis most is az a célja, ami mindig is volt: egy ép, egészséges ökofalu létrehozása, lehetőségeinek megteremtése. Ennek érdekében dolgozunk és ne feledjük: a tervek kétszáz évre szólnak. Az első betelepítés megakadt, most majd jön a következő. És az alapítvány, velünk ellentétben, nem hal meg. Ha jó kezekben van, előbb vagy utóbb beteljesíti küldetését. Hogy velem, vagy nélkülem, az már részletkérdés.

Tata, 2022. március 12.

Borsos Béla
alias Erős Pista